

Годлевський Л. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РЕСТОРАННОГО І ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ**

Дослідження виявило тенденції розвитку ресторанного господарства за останнє десятиліття. У туристичному секторі спостерігалось зменшення кількості підприємств, тоді як ресторанне господарство стрімко розширювало мережу закладів і послуг, що надаються. Задоволеність населення закладами громадського харчування має сильний кореляційний зв'язок з популярними туристичними напрямками в Україні.

Серед основних питань визначено потребу в інноваціях, оновленні технологій та цифровізації, а також створення державної підтримки для розвитку ресторанного господарства.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. У передвоєнні роки ресторанна індустрія як в Україні, так і в усьому світі швидко розвивалася. Зросла не тільки кількість закладів ресторанного господарства, але й покращилися якісні показники галузі, такі як якість їжі та обслуговування споживачів. З'явилися нові формати закладів і послуг, а меню багатьох ресторанів значно розширилося і змінилося. Динамічний розвиток кількісних і якісних показників функціонування ресторанного господарства відобразив зміни споживчих уподобань, поліпшення якості життя населення, підвищення ролі та місця індустрії розваг у житті сучасної країни. споживач.

Важливу роль у забезпеченні дозвілля, відпочинку, відновлення сил і здоров'я відіграє індустрія туризму, де ресторанне господарство посідає провідне місце в системі задоволення потреб і бажань споживачів. Поширення COVID та війна в Україні змінили умови функціонування як ресторанного бізнесу, так і туристичної галузі. Багато дослідників досліджували різні аспекти ресторанної та туристичної індустрії, але досі бракує концептуальних досліджень та дієвих рекомендацій щодо реалізації стратегії розвитку ресторанної індустрії в нових умовах поширення COVID та війни в Україні.

Сучасний етап розвитку ресторанного бізнесу визначається потребою людей у комплексному обслуговуванні харчування, яке в умовах споживання в ресторанах, кафе, барах потребує поєднання матеріальних і духовних благ. Задоволення таких потреб є як економічною, так і соціальною функцією, і воно впливає на здоров'я, продуктивність, настрій і якість життя людей.

Ресторанне господарство органічно вписалося в комплекс індустрії туризму, оскільки заклади громадського харчування відіграють важливу роль у забезпеченні однієї з основних потреб людини – якісного харчування – туристів. У туристичних центрах підприємства громадського харчування сприяють залученню грошових потоків до місцевих бюджетів від жителів інших регіонів нашої країни та іноземних туристів, що призводить до руху грошей між регіонами та країнами. Крім того, потреба в постійному задоволенні харчових потреб під час тимчасового проживання призводить до певних трансформацій у структурі витрат населення. Перенаправлення витрат із купівлі продуктів на послуги мобілізує заощадження населення. Виживання в складних умовах вимагає від ресторанного та туристичного бізнесу адаптації до нових реалій господарської діяльності, визначення нових способів ведення своєї діяльності, впровадження інноваційних механізмів взаємодії зі споживачами, все більшого застосування нових технологій.

Все більше ресторанів відмовляються від використання паперових меню з міркувань безпеки. Меню QR-коду зручно використовувати, оскільки не вимагає додаткового обладнання. QR-код може містити різну інформацію, наприклад меню, умови доставки, історію ресторану або дані особистої картки постійного клієнта. Код також можна використовувати для створення календарного нагадування про акцію чи подію в закладі або для перенаправлення відвідувачів на сторінку відгуків.

Крафтова їжа та напої стають популярним трендом, адже це не лише модно, але й креативний підхід до економії. В Україні з'явилася велика кількість нових крафтових пивоварень, а також крафтових брендів віскі, джину та наливок.

Автоматизація в ресторанах також стає все більш поширеною. Ono Food Company планує запуснути в Лос-Анджелесі перший у світі повністю автоматизований ресторан на колесах з роботами та технологією приготування та замовлення їжі. Хоча впровадження технологій в Україні відбувається не так швидко, як у США, багато закладів в Україні вже працюють з бухгалтерськими

системами, офіціанти використовують смартфони чи планшети, а екрани на кухні показують замовлення.

Останнім часом в Україні з'явилися так звані вільні або креативні простори, які часто називають «коворкінгами», «некафе» чи «розумними кафе». Вони можуть бути розташовані в центрі міста або офісних центрах. Основна концепція таких закладів – все безкоштовно, крім часу. Ці заклади працюють за системою «все включено» (відвідувач платить не за їжу та напої, а за час) і є новим типом нерухомості, спеціально адаптованим для фрілансерів, стартаперів, ІТ-підприємців та маркетологів. Коворкінг – це модель роботи, коли співробітники залишаються вільними та незалежними, використовуючи вільний простір для своєї діяльності. Отже, у зв'язку з активним розвитком ресторанної індустрії, посиленням конкуренції та зростаючим інтересом до нових тенденцій, необхідно звернути увагу на особливості розвитку ресторанної індустрії, її темпи та динаміку зростання, споживчий попит у контекст їхніх уподобань.

З точки зору індустрії туризму, для максимізації ефективності туристичного потенціалу країни необхідні інновації як на рівні учасників туристичного ринку, так і на суміжних галузях. У глобальному масштабі доходи від туризму можуть стати основним джерелом наповнення бюджету, а на рівні дестинації це може збільшити рівень зайнятості та збільшити дохід. Інновації в туристичному бізнесі обумовлені трансформаційними процесами у світовій економіці, прагненням конкретних підприємницьких структур задовольнити потреби ринку, а також впливом «реакцій зворотного зв'язку», які відображають результати попередньої діяльності. На впровадження інновацій у туризмі впливають як місцеві чинники, зокрема купівельна спроможність населення країни, яка є індикатором економічного становища та соціального статусу населення, так і національне законодавство, а також міжнародні фактори – міжурядові та міжнародні договори про співпрацю. Отже, можна зробити висновок, що інноваційна діяльність у туризмі є комплексним процесом, який передбачає залучення споживачів туристичних послуг, постачальників послуг, органів місцевого самоврядування та інших учасників ринку. Мотиви та причини інновацій у туристичному бізнесі відрізняються від країни до країни.

Список використаних джерел:

1. Дуляба Н.І., Ільчишин С.М. Проблеми та перспективи розвитку ресторанного господарства в індустрії туризму. *Ефективна економіка*. 2021. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9580>
2. Васильєва О.О. Готельно-ресторанний та туристичний бізнес: реалії і перспективи: тези доповідей VII Всеукр. студ. наук. конф. (Київ, 18 березня 2021 р.) / відп. ред. А.А. Мазаракі. Київ: Київ. нац. торг.-екон. у-т, 2021. 538 с. <http://doi.org/10.31617/k.knute.2021-03-18>.

Грищенко Д. В., канд. екон. наук Скрипник Н. Є.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ГЕНЕЗИС КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ПІДХОДІВ
У ВИВЧЕННІ МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ
У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ**

Міжнародна міграція – це процеси переміщення людських ресурсів через кордони держав на підставі різних причин. У світовій науці розрізняють легальну та нелегальну міграцію за правовою ознакою; сезонну, постійну, тимчасову та маятникову у розрізі трудової міграції, і, звісно, вимушену, у контексті міграції, що була спричинена переслідуваннями мігранта або членів його сім'ї, а також військовими конфліктами або стихійними лихами [1].

Незважаючи на те, що міжнародна міграція існує ще з часів зародження перших держав, вивченню проблематики міжнародної міграції людських ресурсів у контексті глобалізаційних перетворень економісти почали приділяти час лише наприкінці XIX століття. До видатних вчених, що досліджували зміни у ринках праці, міжнародних міграційних потоках та темпах розвитку сфери міжнародної міграції, відносять Е. Равенштейна, С. Стауффера, Еверета Лі та Пола Кругмана. Першим науковцем, що сформував загальний підхід з визначення міграції як процесу глобальної структури міжнародної економіки, став Е. Равенштейн. Вчений створив 11 міграційних законів на основі прикладу міграції між Північною Америкою та Великобританією. До основних законів-закономірностей Е. Равенштейн відніс переважання міграції населення на короткі відстані, направленість міграції на великі відстані здебільшого у крупні промислові центри та торгові агломерації, а також той факт, що зростання великих міст відбувається більшою мірою за рахунок новоприбулих мігрантів.